

Svar på skriftligt spörsmål SSS 447/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om riksdagens rätt att få information i EU-ärenden

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 447/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Kumpula-Natri /sd m.fl.:

Har det gjorts en nationell analys av innehållet i ovan nämnda rapporter, där förslagen behandlas i förhållande till Finlands särdrag,

när ämnar statsrådet lämna en skrivelse till riksdagen om Finlands ståndpunkter om de EU-rapporter som publicerats och

hur förhåller sig Finland till Europas konkurrenskraftsrapport och dess politiska rekommendationer i allmänhet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Programmet för den andra von der Leyen-kommissionen föregicks av flera rapporter som hade utarbetats av utomstående experter på hög nivå (bl.a. Enrico Lettas rapport om den inre marknaden, Mario Draghis konkurrenskraftsrapport och Sauli Niinistös beredskapsrapport). Dessa rapporter är inte kommissionens officiella dokument utan självständiga expertrapporter. Det är inte fråga om en sådan situation som avses i 96 § i grundlagen där statsrådet är skyldigt att informera riksdagen om ärendet genom en U-skrivelse. Däremot har statsrådet från fall till fall bedömt dessa expertutredningar med stöd av sin prövningsrätt enligt 97 § i grundlagen och kommit fram till att det inte var nödvändigt att ge riksdagen separata E-skrivelser om dessa rapporter. Det är värt att notera att Europeiska kommissionen har exklusiv initiativrätt i Europeiska unionen. Statsrådet har inte heller tidigare bildat en ståndpunkt om motsvarande utredningar av utomstående experter i någon formell process eller informerat riksdagen på det sätt som grundlagen förutsätter till exempel i fråga om kommissionens egentliga initiativ. Teman i anslutning till rapporterna har diskuterats till exempel vid Europeiska rådets möte i april 2024 och vid EU-ledarnas informella möte i november 2024. Dessutom har ämnet diskuterats på rådets möten under hösten 2024 i flera olika sammansättningar. En skrivelse om alla dessa har lämnats till Stora utskottet före varje rådsmöte eller regeringschefsmöte och en mötesrapport har lämnats in i efterhand. Jag har hörts i Stora utskottet och utskottet för utrikesfrågor före och efter varje möte i Europeiska rådet.

På grund av den institutionella brytningspunkten har det med tanke på Finlands förhandspåverkan inom EU varit aktuellt att under 2024 på förhand påverka unionens strategiska program 2024–2029 som godkänts av Europeiska rådet samt den nya kommissionens program. Finlands EU-nyckelmål för perioden 2024–2029 fastställdes i början av 2024. Riktlinjerna för Finlands förhandspåverkan på EU:s kommande fleråriga finansieringsram drogs upp våren 2024. En E-skrivelse om både nyckelmålen och riktlinjerna för förhandspåverkan av finansieringsramen har lämnats in till riksdagen

Syftet med EU:s strategiska program som godkändes av Europeiska rådet i juni 2024 är att styra organens arbete under de följande fem åren. Programmets tre tyngdpunkter är i) Ett fritt och demokratiskt Europa, ii) Ett starkt och tryggt Europa samt iii) Ett blomstrande och konkurrenskraftigt Europa. De sju prioriteringarna i de politiska riktlinjerna som kommissionens ordförande Ursula von der Leyen presenterade i juli 2024 är: 1) En ny plan för Europas hållbara välbefinnande och konkurrenskraft, 2) En ny era för EU:s försvar och säkerhet, 3) Stödja människor, stärka våra samhällen och vår samhällsmodell, 4) Slå vakt om vår livskvalitet: livsmedelstrygghet, vatten och natur, 5) Skydda vår demokrati och upprätthålla våra värden, 6) Europa i världen: Utnyttja vår styrka och våra partnerskap och 7) Uppnå resultat tillsammans och förbereda vår union för framtiden. Dessa prioriteringar preciserades av von der Leyen genom uppdragsbrev (Mission letters) till kommissionärskandidaterna i september i samband med indelningen av portföljer.

Prioriteringarna i både det strategiska program som godkänts av Europeiska rådet och i programmet för von der Leyen-kommissionen motsvarar Finlands nyckelmål väl. Arbetet med förhandspåverkan kan redan nu bedömas ha haft en positiv inverkan på den nya kommissionens program, till exempel enligt kommissionens meddelande av den 11 december 2024 om hybridhot och unionens yttre gränser får Finland 50 miljoner euro för att stärka övervakningen av östgränsen. Den andra von der Leyen-kommissionens arbetsprogram för 2025 publiceras undantagsvis först i februari 2025. Därför har man varit tvungen att avvika från statsrådets etablerade tidtabell som är bunden till kalenderåret och en E-skrivelse om arbetsprogrammet kunde inte lämnas in till riksdagen 2024. När arbetsprogrammet har publicerats ska statsrådet utan dröjsmål tillstå riksdagen en E-skrivelse om arbetsprogrammet. I E-skrivelsen kommer statsrådet att bland kommissionens kommande initiativ välja gemensamma nyckelmål för EU:s förhandspåverkan (1–5 st.) för hela statsrådet för det kommande året. Jag kommer att lämna statsministerns meddelande till riksdagen om Finlands EU-politik under vårsessionen.

Helsingfors 9.1.2025

Statsminister Petteri Orpo